Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Ramon Yurrebaso Lizarralde

Urretxu, Gipuzkoa (1927)

Aurkibidea

Biografia

1927an jaio zen Aitxu baserrian. Aita bizkaitarra zuen, Igorrekoa; eta ama, berriz, Zumarragako zentralekoa. Zortzi anai-arreba ziren sendian. Umetatik baserriko bizimodua bizi izan du; eta oso gaztea zela, morroi bidali zuten Agiñeta auzoko Urdanbieta baserrira. Bederatzi urte zituela, Agiñetatik kalera jaisten zen esne-saltzera. 11 urterekin etxera bueltatu zen, eta 10 hilabetez "hermano"etan ibili zen eskolan; baina gerora, atzera Agiñetako beste etxe batera joan zen morroi. Morroi egon zen baserri hartako Bautistak egurra txikitzen ikusi zuen Ramon, eta hark bultzatuta hasi zen aizkoran. Urrestillako Keixeta ospetsua izan zuen maisu, besteak beste. Hainbat apustu jokatutakoa da eta aizkolari handienekin plazaz plaza urte askoan ibili izan da.

Zintak

URR-026

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Otegi, Aitziber
- **Data**: 2010-12-14
- **Iraupena**: 58 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k)**: Elexpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. Morroi joan eta semetzat hartu

- **Erref**: URR-026/005
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:08:51. **Bukatu**: 00:09:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
12 urte zituela, beste etxe batera joan zen morroi, eta han ondo baino hobeto tratatzen zuten; semetzat hartu zuten, eta ezkondu arteko bizimodua han egin zuen Ramonek.

2. Aizkolaritzan hasi zenekoa

- **Erref**: URR-026/007
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:12:41. **Bukatu**: 00:14:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Aizkoran aritzeko, Keixetak lagundu zion Ramoni. Gogoan du nor izan zuen lehenengo lehiakide. Garai hartan, apustuetan dirua jokatzen zuten.

Transkripzioa
- Urrestillan zein zan?
- Keixeta famatua. Handik etorri nintzan jokatzea.
- Keixetan etxera jun eta.
- Bai, han euki nittuen.
- Eta zer preparazio?
- Gobernau ta. Aizkolarie izendakoa zan fenomenoa Keixeta. Ta harek preparatzen nittun, harek ipintzen zian egurra ta. Ta gero handik Zumarragara, jokau gendun, Zumarragara jokatzea.
- Zure lehenengo aurkarie zein izan zan?
- Bitoriano. Hil zan, Jauregialzo, Leturikoa.
- Nola akordatzen zera apustuarekin?
- Nik ondio mundu hontanizan dedan egunik haundiña zan neetzako hua. Arkalen teman ibltzen giñan ba bi auzok, bi auzotakok kuadrillak, kuadrillak eta gu're bai ta, teman beti ibiltzen giñan, ta. Ta nere donporan hartu dean pozik haundiña hari irabaztea hartu nuen.
- Dirurik jokatzen zan?
- Bai. Bueno!
-Zer diru jokatu zan?
-Garai hartako bi milla pezta. Oin dala..., esango dizut zenbat urte dian. Hirurogeita bost urte dia. Ointxe gaiñea, eneron zan. Ointxe hirurogeta bost urte.
- Dirua zeinek jartzen zuen?
- Dirue kuadrillak. Nik ez nuen lagun faltaik, e. Agiñeta basarritar danak sozio behar. Batek hogei duro ta besteak beste hogei duro eta besteak beste hogei duro ba... Hala pasau zuen, sozio behar.
- Nun jokau zuen?
- Urretxuko frontoian

3. Aizkolaritzarako egurra

- **Erref**: URR-026/008
- **Iraupena**: 0:00:53. **Hasi**: 00:14:21. **Bukatu**: 00:15:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Aizkolarien apustuetarako egurra edozein menditatik ekartzen zen hasieran; baina, gerora, Nafarroatik. Pagoa ekartzen zuten apustuetarako.

4. Apustuak eta Australiako aizkorak

- **Erref**: URR-026/009
- **Iraupena**: 0:01:56. **Hasi**: 00:15:14. **Bukatu**: 00:17:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Apustua jokatzeko, egurra erdibana eramaten zuten normalean, baina batzuetan bakarrak eramaten zuen dena. Aizkorak Errezildik eta Leitzatik ekartzen zituzten. Gerora, Australiako aizkorak azaldu ziren, eta askoz hobeak ziren horiek.

5. Australiako aizkorak eta hemengoak

- **Erref**: URR-026/010
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:17:10. **Bukatu**: 00:18:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:
Errezil eta Leitzan aizkorak egiten zituzten; baina, gerora, Australiatik ekarri zituzten, eta haiek hobeak ziren. Hango eta hemengo aizkoren artean, alde handia zegoen; zertan azaltzen du.

Transkripzioa
-Ramon, zer diferentzia zegon zuk Errezildik edo Leitzatik erosten zenituen aizkora horien eta australianoen artean?
-Haundia.
-Zertan bereizten zien?
-A, nik ez dakit. Eitteko posturia edo. Legazpin nei fabrikara bi aldiz eaman aazi zien aizkorak hemendik, hemengo aizkorak. Australianok aizkora eiten zittuen materiala Legazpin gastatzen zan. Egin zittuen eundoko pruebak, bi aldiz'e bai eaman aizkora nik eta; pruebak-eta ein zittuen ta ezin asmau haik bezela. Oain bai, hemen'e hasita daude oain Australiako estilo xamarrea uste det eitten dittuela aizkorak.
-Kertena berdina izaten zuen?
-Ezta, diferentia! Hemengok et hangok diferentia. Egurrezkoa baiño tipo diferentea.
-Ze diferentzia zeukan?
-Bueno. Dana hemengok baiño... australianon kertenakin dabiltza oin.
-Luzeagok edo?
-Ez, hobeto iña zea [...] Eta aizkorea're hobeto. Hemengo aizkorea, ordun

aizkorea [...] baiño sartu itten zan, etaa ezinda, ta hangua beti libre. Aizkoria golpia eman eta beti libre. Hemengoa berriz katiauta. Aizkoratan haundia diferentzia.

6. Ramonen lehenengo aizkora

- **Erref**: URR-026/011
- **Iraupena**: 0:01:53. **Hasi**: 00:18:20. **Bukatu**: 00:20:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:
Ramonek bere lehenengo aizkora gogoan du; baita zenbat balio zuen ere. Aizkora zorroztu egiten zuten; nola zorrozten zuten azaltzen du.

7. 'El hombre eléctrico'

- **Erref**: URR-026/013
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:22:13. **Bukatu**: 00:23:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
El hombre eléctrico ezizena jarri zion Basarrik. Orduko apustuak nolakoak izaten ziren aipatzen du.

8. Apustuetako hiztegia

- **Erref**: URR-026/014
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:23:28. **Bukatu**: 00:25:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Aizkoraren munduko apustuetako hiztegia azaltzen du.

9. Latasa aizkolaririk onena

- **Erref**: URR-026/015
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:25:23. **Bukatu**: 00:26:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Lan luzeak eta motzak zeuden aizkolaritzan; bera lan motzetan zen trebea,

Latasa luzeetan. Latasa zen aizkolaririk onena baina ez zuen lagun arterako balio.

Transkripzioa
-Normalen lan luzeak ala motzak?
-Nik lan motxa; horreatik nitzan rapidoa. Nik lan motxetan jeneralen.
-Baziñeten lan luzetan ibiltzen ziñatenak batzuk, lan motzetan bestek, desberdinduko ziñeten. Lan luzetan zein zen ordun puri-purin zeona?
-Latasa nere denporan onena. Latasa. Neretzako izan dan aizkolaririk onena hue izen zan.
-Zertan bereizten zan hura, zer zeuken bestek ez zeukena?
-Bestek ez zeukena? Makinia. Baiña munduko aizkolaririk onena baiño ez zan oso..., ez zala esan nahi det. Gu hola ezibizio bat edo festa bat eittea juten giñan eta benga juerga, "eta benga!, afaldu bihar diau", eta harek beti aitzakia: "Nik badut jun biharra" eta, naparra zan eta "nik badut jun biharra, mutillak lanian dazkat eta kanbiona kargau behar due" eta ez dakit zer eta. Beti hanka, beti hanka.
-Lagun arterako ez zan ordun?
-Keba! Ez boda batea etortzen zan, danok jubilatu, iñona etorri ez eta. Omenaldi bat edo hola baldin bazeon, nada! Era un... Aizkolaria fenomenoa baiño hola. Eta ez zan, ez zan sekula sartzen. Beti "a su aire". Eta gu berriz kuadrillan eta bueno...

10. Apustu gogoangarri batzuk

- **Erref**: URR-026/017
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:27:35. **Bukatu**: 00:29:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Ramonek jokatutako apustu onena gogoan du: 1953an jokatu zuten Azkoitian. Jende asko joan zen hura ikustera. Beste zenbait apustu kontatzen ditu.

Transkripzioa
-Ramon, zein da zuk gogoratzen dezun apusturik onena?
-Neuria? Azkoitin jokau gendun Txurrukak eta nik.
-Txurruka?
-Txurruka, bai. Motrikokoa zan. Haundiya gizona, ehun eta kilo, uno noventaytres alturia, ehun kilo ingurukoa, por ahí.
-Noiz jokatu zenduen?
-El año cincuenta y tres.
-Azkoitin bertan?
-Azkoitin. Kriston apustue jokau gendun, puf!, eta nei galtzea tokau hiru-lau golpegatio.
-Ze jokau zenduen edo ze apustu zan?
-Apustu fuertea, garai hartaako kategorikoa. Frontoia jendez bete ta kanpoan geau zan jendia. Nik jokau nun apustuik onena jokau nun Txikito de Arruizekin aizkoran eta korrika. Onena, esan nahi det hola famatuena. Bost milla laun, Tolosako plazea dana bete. Ta aizkoran lan gutxi zeon eta korrika "ocho kilometros", klaro. Ta aizkoran kendu nion denpoa puxkat baiño lan txikin asko kentzeik ez dao. Gero irabazi in zian. Korrika pasau

nittun, larogei buelta eman behar, "ocho kilometros", eta larogei buelta eman behar eta "en la vuelta setenta y uno" pasau ta aurrea, ta oin egon hai hor!". Hua korrikaria zan ni aizkolaria bezela.
-Bi aziotara askotan jokatzen zenduen?
-Ez. Nik izan dean aizkena ta aurrena.

11. Apustuetako giroa lehen

- **Erref**: URR-026/019
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 00:29:25. **Bukatu**: 00:31:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Tolosako zezen-plazan jokatu izan ditu Ramonek apustu gehienak. Izan ere, nafarrak eta gipuzkoarrak elkartzeko erdigunea zen. Lehen, apustuetan, oso giro ona egoten zen, jendeak bizi egiten zuen festa hura.

12. Aizkolarien lehengo prestaketak

- **Erref**: URR-026/021
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:32:37. **Bukatu**: 00:34:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Aizkoran ibiltzeko, mendira joaten ziren entrenatzera, eta asko jaten zuten. Egunero lau txuleta eta arrautzak jaten zituen Ramonek. Ez zioten arrairik, frutarik eta barazkirik jaten uzten.

13. Aizkolariaren erakustailea

- **Erref**: URR-026/022
- **Iraupena**: 0:01:05. **Hasi**: 00:34:35. **Bukatu**: 00:35:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Aizkoran, erakustailea egon ohi zen, aizkolariari laguntzeko.

14. Aizkora-erakustaldiak

- **Erref**: URR-026/024
- **Iraupena**: 0:02:08. **Hasi**: 00:36:35. **Bukatu**: 00:38:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Tolosako aizkora-erakustaldiak gogoan ditu. Tolosan jokatutako apustuak aipatzen ditu. Aizkolaritza kirol pobrea omen da; orduan zenbat kobratzen zuten.

15. Basolanetan ere aritua

- **Erref**: URR-026/027
- **Iraupena**: 0:02:54. **Hasi**: 00:41:18. **Bukatu**: 00:44:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:
Basoko lanetan aritu izan da Ramon. Lan hura nolakoa zen azaltzen du. Orduko zuhaitz motak; altzariak egiteko erabiltzen zituzten. Egurra garraiatzeko moduak.

16. Aizkolarien lehengo entrenamenduak

- **Erref**: URR-026/030
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:47:46. **Bukatu**: 00:49:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Hainbat aizkolariren maisu izan zen Ramon. Aizkolariak apustuen aurreko bi asteetan entrenatzen ziren lehen; mendira ibiltzera joaten ziren, ez korri egitera.

17. Nora joan erabakitzeko moduari buruzko anekdota

- **Erref**: URR-026/032
- **Iraupena**: 0:01:47. **Hasi**: 00:49:37. **Bukatu**: 00:51:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Aizkolari zeneko garaian izandako anekdota kontatzen du.

18. Lehen ere aizkolaritzan

- **Erref**: URR-026/034
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:52:40. **Bukatu**: 00:54:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak
- Ohiturak eta bizimodua » Bizioak

Laburpena:
Lehen ere bazegoen dopina, baina Ramoni ez hartzeko aholkatu zioten. Baziren batzuk, baina, drogatuta joaten zirenak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-14

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com